

Beknopt verslag/conclusies van de openbare vergadering van de commissie Wonen & Ruimte van de gemeenteraad Emmen op maandag 13 januari 2014, aanvang 19.30 uur.

Aanwezig:

Voorzitter	:	mevrouw A.C.M. Nijhof-Huizinga
Commissiegriffier	:	de heer F.W. te Winkel
Collegeleden	:	mevrouw T. Houwing-Haisma, de heer A.J. Sleeking en de heer B.D. Wilms
Verslaglegging	:	mevrouw M.S.J. Stegink (Notuleerservice Mooi Werk)
De commissieleden	:	de heer J. Scheltens (VVD), de heer G.H.H. Linnemann (Wakker Emmen), de heer H. Boers (PvdA), de heer A.J. Goudriaan (PvdA), de heer W.W.W. Halm (BGE), mevrouw T.C. Hoogeveen (D66), de heer H. Huttinga (ChristenUnie), de heer H. de Jonge (SP), de heer H. Leutscher (LEF!), de heer H. Naber (VVD), de heer S. Özkan (PvdA), de heer L.T. Pekelsma (CDA), de heer D.R.S. Denkers (GroenLinks), de heer H. Smit (PvdA), de heer J.H. Thole (CDA), mevrouw M.W.M. Vrolijk (Vrolijk Emmen), de heer R. van der Weide (Wakker Emmen) en de heer C.J.M. Ruhé (CDA)

1. Opening en vaststelling agenda

Voorzitter Nijhof opent de vergadering om 19.30 uur en heet iedereen van harte welkom, zij die in de raadzaal zijn of beneden in de vide en zij die het volgen via internet. Vanwege de bijna twintig sprekers bij punt 6A wordt besloten de rondvraag voor het spreekrecht te behandelen. Het spreekrecht sluit dan direct aan op de behandeling van punt 6A.

2. Presentaties: n.v.t.

4. Rondvraag

PvdA vraagt wat er gedaan gaat worden aan de diepe kuilen die zijn ontstaan in de bestrating van de Molenwijk Westzijde in Klazienaveen. De buurt is onlangs helemaal gerenoveerd. Is ter plaatse de riolering al vernieuwd? Zo nee, wanneer gaat dat gebeuren? **Wethouder Wilms** is niet op de hoogte van de verzakkingen aan de Westzijde, maar vraagt het na en laat het dan weten.

BGE vraagt hoe het staat met de realisatie van de schuilmijt in het Rundedal, een geschenk van de NAM. **Wethouder Sleeking** antwoordt dat, na overleg met de initiatiefnemers en de NAM, leden van de Welstandscommissie een nieuw ontwerp hebben gemaakt en dat de formele procedure naar een afronding gaat.

CDA vraagt of bij Utopolis weer twee parkeerautomaten kunnen komen. Als de bioscoop uit gaat is het erg druk bij de ene overgebleven automaat en men moet soms erg lang wachten, buiten, in de regen. Zou de tweede binnen kunnen komen? **Wethouder Wilms** kent de signalen. De tweede kan binnenkort weer teruggeplaatst worden en men is met Utopolis in gesprek over de plaats. Tijdelijk zouden de bomen na half zeven omhoog gezet kunnen worden. Parkeren is na 18.00 uur gratis.

Wakker Emmen meldt, dat er weer gaten ontstaan in het gerepareerde asfalt van de rondweg bij Angelslo. Wanneer kan de nieuwe strook in gebruik worden genomen? **Wethouder Wilms** laat weten dat de nieuwe strook begin februari open gaat. Eerst worden nog de verkeersmaatregelen genomen in verband met het afkoppelen van de afslag Angelslo. Dan kan daarna in een keer worden doorgewerkt aan de andere strook.

Wakker Emmen vraagt wanneer er maatregelen worden genomen om de veiligheid van de kruising Nieuw-Amsterdamsstraat - Verlengde Herendijk te verbeteren. Onlangs was er een ongeval met dodelijke afloop. Sinds 2005 staat dit kruispunt in de top tien van gevaarlijke kruispunten in de gemeente. **Wethouder Wilms** antwoordt, dat het kruispunt in het GVVP is benoemd, maar dat er nog geen middelen voor beschikbaar zijn. Jaarlijks zijn twee knelpunten op te lossen. Op dit moment wordt een afweging gemaakt voor de kadernota. Op het kruispunt zijn de afgelopen tien jaar vijf ongelukken geweest, waarvan het laatste met fatale gevolgen. Daarnaast gaat het ook om de problematiek van ouderen op e-bikes. Er worden cursussen gegeven en gekeken naar de afstelling van e-bikes. **Wakker Emmen** vindt dat het te lang duurt en verzoekt haast te maken met dit kruispunt. **De wethouder** neemt de suggestie mee in de afweging.

3. Spreekrecht

De heer Jansen spreekt namens De Windvogel, een landelijke coöperatie met ongeveer 3500 leden. Windvogel is lid van REScoopNL, dat zijn alle burger-windcoöperaties met in totaal ongeveer 20.000 leden en ongeveer 60 MW opgesteld vermogen. Men wil lokale coöperatieve windenergie-initiatieven ondersteunen. De heer Jansen heeft gewerkt bij AgentschapNL en zit nu in het bestuur van De Windvogel. De heer Jansen gaat in op drie punten van de zienswijze van De Windvogel: de financiële afdracht, de economische uitvoerbaarheid en het voordeel van een windenergiecoöperatie. Door het opnemen van de bovenplanse verevening is de afdracht in een gebiedsfonds juridisch geregeld. Het fonds kan worden opgericht. De vraag of dat leidt tot een rendabele exploitatie wordt nog niet beantwoord. Aan het oprichten van een fonds zit een fors prijskaartje, in verband met de AFM, en het is de vraag of dat bij een fonds van 1 tot 2 miljoen per jaar niet buiten proportie is. Een afdracht van 18-20% van de omzet, voor belasting, is daarnaast een forse aanslag op de bedrijfseconomische exploitatie van windenergie. De vraag wat dat betekent moet nog worden beantwoord. Die omweg kan beter worden weggelaten. Het oprichten van een lokale coöperatie is beter. Dan kan iedereen in Emmen lid worden en meebeslissen over de besteding. Elk lid heeft een stem, onafhankelijk van de individuele investering. Het rendement kan worden aangewend voor ideeën van de buurt. De leden die investeren krijgen over hun investering rendement, ongeveer 5 tot 6%. De coöperatie kan ook in overleg met de gemeente afspraken maken. Neem de mogelijkheid op in de structuurvisie om met een lokale coöperatie het hele plan uit te voeren.

SP vraagt of het rendement afhankelijk is van de opbrengst. **De heer Jansen** legt uit dat 5% gebruikelijk is en dat de leden dit jaarlijks vaststellen.

De heer Arling woont in het zoekgebied. De keuze voor het Rundeveen is al eerder gemaakt. Het is toevallig grotendeels gemeentegrond. De omwonenden van het Rundeveen kunnen een greep doen in de pot van de gebiedsontwikkeling en dit besteden aan geluidsisolatie. Met de komst van de windmolens worden de geluidsnormen opgeschroefd. Twintig molens op 500 meter afstand van de woningen zullen allerlei klachten geven en het aantal trekvogels flink uitdunnen. Maar de stroom is groen, en het draait om de poen. Werkgelegenheid komt er vooral voor buitenlandse werknemers maar ze halen hier boodschappen. In plaats van de weggehaalde lantaarnpalen aan het Oosterdiep geven de molens straks verlichting. Woningen zouden volgens onderzoek van de gemeente eerder stijgen dan dalen in waarde. Uit een enquête van GGD en RIVM, met 30% respons, onder omwonenden van windmolens blijkt, dat wie financieel voordeel heeft, geen klachten heeft. Soms moet je er wel even tussen uit bij slaapproblemen. Buitenlandse onderzoeken zijn niet meegenomen, omdat ze niet worden erkend. Dat het rapport van de GGD nog niet is uitgekomen blijkt geen reden voor uitstel van de raadsvergadering. Dat het in De Monden wel harder waait, maar dat daar jammer genoeg minder inwoners kunnen genieten van het gebiedsfonds, moeten we voor lief nemen. Bij de voorbereiding in 2013 is informatie in eerste instantie bij de helft van de bewoners niet bezorgd. Na een Wob-verzoek zijn ontbrekende stukken afgeleverd en had het actieteam nog drie weken om te reageren. Hulde aan de wethouder en het windteam voor hun verdiensten voor Barger-Compascuum.

Mevrouw Wesseling woont in Barger-Compascuum, is getrouwd en moeder van vier gezonde kinderen. Omwille van de leefomgeving, de toekomst en de gezondheid van haar gezin, familie en medebewoners uit ze hier haar mening en die van vele andere bewoners. Ze vindt dat er geen windmolens moeten worden geplaatst in het Rundeveen om de volgende redenen. De zes locaties zijn nooit goed onderzocht. De grond in het Rundeveen is al grotendeels in het bezit van de gemeente door het mislukte project Rundedal. De windopbrengst in De Monden is 13.7% en in het Rundeveen 12.8%, bijna 1% minder. Door vertroebeling van het uitzicht en geluidsoverlast zal de jeugd wegtrekken uit het windmolendorp. Het GGD-rapport moet nog uitkomen. Waarom wil men overhaast besluiten? Ook de waarde van woningen zal verminderen. De voorgeschreven afstand voor windmolens is 2 km, maar in Barger-Compascuum wordt de afstand 500 meter. Mevrouw Wesseling vraagt de raadsleden of men dit wil. Men beslist over de gezondheid en leefomgeving van 2000 personen in 800 huishoudens. Graag ziet mevrouw Wesseling de raadsleden op 20 januari in zaal De Kloeck in Barger-Compascuum. Daar spreken deskundigen over de gevolgen voor de gezondheid. Dan kan men een weloverwogen besluit nemen en rekening houden met de gezondheidsaspecten. In het huidige voorstel heeft men zich door het financiële aspect laten leiden.

Mevrouw Möhlmann woont in Barger-Compascuum en vertelt wat er door haar hoofd speelt tijdens haar wekelijkse Rundeloopje. De keuze tussen het Rundegebied en De Monden lijkt al gemaakt. Het is slim dat men het windteam laat kiezen voor het Rundedal. Zitten mensen in het windteam op persoonlijke titel of namens bewoners? Is het geen chantage om te zeggen dat inwoners gebiedsgeld krijgen als ze voor die plek kiezen? Men denkt dat gemakkelijk te kunnen ontkennen, omdat veen-Drenten zijn toch maar laag opgeleid zijn en gehoorzaam aan de macht. Om hoeveel gebiedsgeld gaat het eigenlijk? Als leden van het windteam zelf iets willen ondernemen, wordt alvast gezegd dat dat kan. Tegenwind, met wat ludieke acties, denkt men niet serieus te hoeven nemen, maar dat valt tegen. Ze gebruiken wel hun gezonde verstand en bijten zich vast, ook al moeten ze het in hun vrije tijd doen en zonder dure experts. Ze willen inzage in de notulen van het windteam. Voor de privacy worden stukken daarvan zwart gemaakt. Op emotionele bewonersbijeenkomsten wil de gemeente niet teveel zeggen, maar zegt wel heel goed te kunnen luisteren. Moet er voor 30 januari gekozen worden, omdat Tegenwind steeds wijzer wordt? Gedacht wordt dat na een beslissing van de raad de bewoners wel tot rust komen. De raad zal daarna met mooie informatie, zogenaamd van het windteam, op de hoogte worden gehouden. Het Rundeveen wordt geschikt genoemd, omdat het veen vroeger ook energie leverde en omdat windmolens in een strak rijtje passen bij de lintbebouwing en de kanalen. Hoe komt een mens bij deze rare hersenspinsels.

De heer Hartmann spreekt namens actiegroep Tegenwind Rundeveen. Over de standpunten van de actiegroep zijn het college en de raad al geïnformeerd. Bij vragen gaat Tegenwind graag verder in gesprek. Tegenwind nodigt iedereen uit voor de bijeenkomst op 20 januari in De Kloeck over de gezondheidsaspecten. De actiegroep vertegenwoordigt een ruime meerderheid van de bewoners in het gebied. Dat blijkt uit de ruim 800 petitieformulieren en de bijna 400 steunbetuigingen via de website. Men is voor windenergie, maar tegen windmolens op minder dan 2 km afstand van de bebouwing. Daarom is Emmen ongeschikt voor windenergie, maar als er gekozen wordt, dan voor een gebied met de minste negatieve tastbare effecten op mens en milieu. Het Rundeveen is het minst geschikt, omdat daar meer mensen last krijgen van de windmolens dan in De Monden. Gebiedsontwikkeling mag geen argument zijn. Bovendien is de vorm en grootte daarvan onduidelijk. Krijgt de markt de vrije hand? Voor de keuze van het Rundeveen worden alleen subjectieve redenen genoemd. De rechte lijnen van het gebied sluiten aan op de lijnopstelling van windmolens, maar in het Rundeveen is een lijnopstelling niet mogelijk. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat Barger-Compascuum wordt omsloten door windmolens? In De Monden zou interferentie met de hoogspanningsleiding een probleem zijn, een subjectieve reden. De inwoners willen geen gebiedsontwikkeling in ruil voor risico's voor de volksgezondheid. Men vraagt de raad om bij een keuze voor windmolens te kiezen voor een gebied met de minste inwoners en de minste negatieve effecten op de volksgezondheid.

PvdA vraagt of gebiedsontwikkeling de enige mitigerende (verzachtende) maatregel is. **De heer Hartmann** weet dat niet, maar in de structuurvisie wordt vooral gebiedsontwikkeling genoemd. **PvdA** merkt op dat de heer Hartmann wellicht terecht zegt dat de milieuruimte in De Monden groter is, maar is er volgens de heer Hartmann in beide gebieden voldoende milieuruimte voor 60 MW? **De heer Hartmann** ziet als belangrijkste nadeel in het Rundeveen dat een dorp wordt ingesloten. Dat is in De Monden niet het geval. Het lijkt hem niet, dat er voldoende milieuruimte is in het Rundeveen.

Mevrouw Musch woont in Barger-Compasuum en heeft een zoon van 12 jaar met ADHD en slaapstoornissen. Hij heeft rust en regelmaat nodig en gebruikt medicatie. Geluiden en onverwachte gebeurtenissen leiden tot paniek, slecht slapen en slecht kunnen concentreren op school. Acht jaar geleden is men voor de rust aan het Oosterdiep komen wonen. Het gaat nu goed, maar de angst is dat als er windmolens voor de deur geplaatst worden, alle problemen van overprikkeling opnieuw beginnen. Het antwoord op de ingediende zienswijze was dat deze specifieke situatie bijzondere aandacht vereist. Mevrouw Musch wil echter niet dat weer het hele GGZ-traject doorlopen moet worden en meer medicatie nodig is. GGD en RIVM kunnen hier ook geen antwoord op geven. Wat zullen de gevolgen zijn?

De heer Pijnaker woont in Barger-Compasuum, is oud-voorzitter van Plaatselijk Belang en lid van de actiegroep Tegenwind Rundeveen. In de afgelopen zestien jaar dat de heer Pijnaker in het bestuur van Plaatselijk Belang zat, zijn flinke stappen gezet door goede samenwerking met en vertrouwen in de gemeente en Emmen Revisited. De bewoners hadden vertrouwen in het bestuur van Plaatselijk Belang en men kreeg steeds meer zaken voor elkaar. Het doet hem pijn om te zien dat de situatie binnen een half jaar is omgeslagen. Plaatselijk Belang is niet voor de bewoners gaan staan. De gemeente zette een windteam in hun plaats en dat koos voor het Rundeveen. Plaatselijk Belang wordt nu gezien als voorstander van windmolens. De onderlinge verstandhoudingen zijn nu deels onherstelbaar beschadigd. De burgerparticipatie heeft niet gewerkt. Het was een slimme zet om het windteam verantwoordelijk te maken voor de locatiekeuze. Dat steeds gebiedsontwikkeling als argument wordt gebruikt, laat zien hoe zwak de andere argumenten zijn. De Monden scoort op alle punten beter volgens de commissie MER, zowel bij slagschaduw en geluid als bij natuur. De mitigerende maatregelen van verdichting in de bossen kunnen zelfs ongewenste bijeffecten hebben op vogels en vleermuizen. Het doorkruisen van een ecologische verbindingzone is niet als negatief gezien. Stilte en beleving zijn niet in het toetsingskader opgenomen. Ook als acht turbines in het zuidelijke deel van de voorkeurslocatie worden geschraapt, is er nog een negatief effect op de ecologische structuur. Het eventueel stilzetten van turbines moet in de vergelijking van de locaties worden opgenomen. Een heldere beschrijving van hoe locatie en inrichtingskeuze tot stand is gekomen ontbreekt. Ook een onderbouwing wat betreft milieueffecten en energieopbrengst ontbreekt, net als een overzicht van de verschillende milieueffecten op landschap, natuur en leefomgeving. In de PlanMER blijkt te zijn gewerkt met foute gegevens. De windopbrengst blijkt in het Rundeveen minder te zijn. De gebieden blijken niet gelijkwaardig te zijn volgens de MER en gebiedsontwikkeling is een randvoorwaarde. Een lijnopstelling is niet mogelijk en recreatiesector krijgt niet een impuls, maar ondervindt eerder een negatief effect, zoals nog wel in de conceptstructuurvisie stond. Toeristen zullen niet komen voor de windmolens. De conclusies van het toetsingsadvies van de commissie MER van 5 december zijn niet meegenomen. De nota van beantwoording van de zienswijzen was klaar op 2 december. Bij de keuze tussen de gebieden moet men de juiste criteria gebruiken en niet met de gebiedsontwikkeling de burgers tegen elkaar uitspelen.

Wakker Emmen vraagt of er al gebiedsontwikkeling gaande is en of daar al geld aan is besteed. **De heer Pijnaker** antwoordt dat drie leden van het windteam een coöperatie hebben opgericht voor zonnepanelen en € 210.000 subsidie hebben gehad.

De heer Feringa woont in Barger-Compasuum en is lid van actiegroep Tegenwind Rundeveen. In april 2013 werden de ontwerpstructuurvisie en het advies van het windteam aangeboden. Gegevens van de PlanMER zijn gebruikt voor de keuze tussen het Rundeveen en

De Monden. Later zijn in de PlanMER onjuistheden en onvolledigheden geconstateerd. Daardoor is onterecht het Rundeveen positiever en De Monden negatiever beoordeeld. In september 2013 vinden bijeenkomsten plaats en blijkt meer dan de helft van de inwoners van Barger-Compascuum niet te zijn uitgenodigd. In december 2013 concludeert de commissie MER dat De Monden geschikter is in verband met gezondheid, milieu en natuur. Het projectteam houdt echter vast aan het Rundeveen. Men gebruikt nu andere argumenten, onder meer dat het in het Rundeveen harder waait. Een raadslid toont aan dat dit niet klopt. Dat bleek ook al uit de provinciale gebiedsvisie. Dat er geen waardedaling zou zijn, klopt niet. Er zijn gemeenten hanteren die al voor woningen binnen ongeveer 1 km afstand lagere WOZ-waarden hanteren. Er zijn gerechtelijke uitspraken met nog grotere dalingen. Het toetsingsadvies van de commissie MER is niet verwerkt in de nota van beantwoording. Waarom niet? Pas vlak voor Kerst hebben bewoners de nota van beantwoording ontvangen en de verslagen van het windteam. Waarom heeft de gemeente haast met de beslissing, terwijl de provincie uitstel geeft? De leden van het Windteam zijn lid op persoonlijke titel en vertegenwoordigen niet de bewoners. Gebiedsontwikkeling is een randvoorwaarde, geen doorslaggevend argument. In 2011 heeft de gemeente al gezegd dat de MER doorslaggevend is. De heer Feringa kan maar één reden bedenken waarom wethouder en projectleider ten koste van alles wilden dat het Rundeveen werd gekozen en dat is vanwege het gemeentelijk grondbezit. De raad kan deze conclusie ook trekken na het kritisch doornemen van het proces en het lezen van de rapporten en de onderbouwing. De raad is de bewoners van het Rundeveen een gedegen onderzoek schuldig. Raadsleden dienen open, eerlijk en betrouwbaar te zijn, namens en voor de bewoners.

De heer Westerbeek is lijsttrekker van SOPN Emmen, een nieuwe politieke partij bij de komende gemeenteraadsverkiezingen. De partij streeft naar openheid, transparantie en vertrouwen en is tegen windmolenparken in de gemeente Emmen. Omdat men had kunnen bedenken dat het besluit zou leiden tot het uit elkaar drijven van mensen is het onbehoorlijk bestuur. Windmolens zijn te ingrijpend voor mens en landschap, kosten teveel, hebben een vervangend systeem nodig, zijn moeilijk meer weg te halen en niet duurzaam. Er zijn betere alternatieven. Extra inkomsten voor boeren zijn vaak nodig, echter niet via windenergie, maar via het bevorderen van de regionale economie. SOPN stelt voor het besluit uit te stellen tot na de verkiezingen van 19 maart. Dan kan een betere optie gekozen worden. Er loopt ook nog een onderzoek naar de gezondheidseffecten. Er zijn en komen steeds meer alternatieven zoals zonne-energie, aardwarmte, maar ook magneetgeneratoren en vacuüm energie. Daar wordt binnenkort een doorbraak in verwacht. Er zijn ook betere en goedkopere oplossingen door regionale ondernemers. Als de raad voor een betere oplossing kiest, moeten rijk en provincie dat accepteren. De wethouder luistert niet op een manier naar burgers, dat ze hun zorgen serieus neemt en zoekt naar alternatieven die geen schadelijke effecten en tegenstellingen tot gevolg hebben, maar drukt het plan door. Wat betreft de SOPN worden projecten samen met bewoners en ondernemers ontworpen. SOPN vraagt de raad en het college om de beslissing uit te stellen tot na 19 maart en met andere oplossingen te komen. Bij dergelijke ingrijpende plannen is een referendum democratischer. Als de raad toch instemt met het plan, zijn er hopelijk na de verkiezingen meer lokale partijen en kan een nieuwe meerderheid het besluit vernietigen.

De heer Eising is een onafhankelijke en betrokken inwoner van Barger-Compascuum. Hij is bezorgd over plaatsing van windmolens in het Rundeveen, een keuze die op basis van onjuiste, onvolledige en vooringenomen wensen en veronderstellingen tot stand is gekomen. Er was al vooraf een voorkeursgebied. Gemeenteraad en Plaatselijk Belang zouden het algemeen belang of zeker een meerderheid moeten vertegenwoordigen. Ambtenaren zouden onafhankelijk ondersteuning moeten bieden aan het bestuur, zonder vooringenomenheid. Het windteam kreeg de vooringenomen wensen van wethouder en projectteamvoorzitter, windmolens in het Rundeveen, als doelstellend resultaat mee. De randvoorwaarde van gebiedsontwikkeling is hoofdvoorwaarde geworden. Het was het enige argument voor gebied 4, het Rundeveen. De gang van zaken is volksverlakkerij. De raad moet zich afvragen of het windteam een afspiegeling is van de burgers en de mening van de meerderheid vertegenwoordigt en of men over de juiste feiten en cijfers beschikt. Cijfers zijn vaak zo afgerond dat het gunstig uitvalt voor

de keuze van het Rundeveen. Wat het effect op de gezondheid is kunnen GGD noch RIVM zeggen, omdat dit soort turbines nog nergens staan in de buurt van woningen. De mooie vaarroute wordt teniet gedaan door de windmolens. Vraag de rapporten op over waardedaling van woningen en lees andere onafhankelijke rapporten. Ook oorspronkelijke leden van het windteam kwamen tot inkeer nadat de werkelijke cijfers, waarden en klassen hen duidelijk werden. De zienswijzen zijn beantwoord voordat het advies over de MER er was en de beantwoording bevat dus niet de correcte informatie. Als ambtenaren 0,015 en 0,024 GWh per jaar beide gelijkstellen aan 0,02 GWh per jaar, dan wordt een verschil van 0,009 GWh per jaar, oftewel 9 MWh per jaar veronachtzaamd. Dat is 9 MW van 60 MW.

Mevrouw Oldenhuis woont in Barger-Compascuum en spreekt mede namens haar man. Ze is ongerust over de beslissing op 30 januari. In juni 2010 stond in het rapport over windenergie dat er een verdeelstation nodig was. Dat is nu al in aanbouw in Klazienaveen. Er is slechts het idee gegeven van inspraak. De keuze gaat tussen óf gezondheid, veiligheid, woongenot en behoud van waarde van de woning, voor 20.000 bewoners, óf zware industrie. Is het Rundeveen echt de beste en enige mogelijkheid? Mevrouw Oldenhuis beschikt over een door de wethouder getekend contract met het rijk uit 2011 over het plaatsen van 60 MW windenergie in het Rundedal.

Wakker Emmen kijkt op van dit contract en vraagt mevrouw Oldenhuis of ze dit document wil delen. **Mevrouw Oldenhuis** zal het niet afgeven en verwijst hiervoor naar de wethouder. **Wakker Emmen** vraagt een reactie van de wethouder. **GroenLinks** sluit zich bij Wakker Emmen aan en vraagt of dit contract wezenlijk onderdeel uit kan gaan maken van de behandeling.

Voorzitter Nijhof wijst er op dat nu nog geen discussie plaatsvindt en dat dit punt bij de behandeling aan de orde kan komen.

SP vraagt mevrouw Oldenhuis of SP haar na de vergadering kan spreken. **Mevrouw Oldenhuis** denkt dat dat kan.

Mevrouw Rolfers woont aan de rand van Emmer-Compascuum en spreekt mede namens haar familie. Ze willen geen windmolens in het Rundedal. Het is een prachtig natuurgebied en de windmolens geven gezondheidsrisico's door geluidsoverlast en dergelijke. Hoe kan de raad nu al beslissen, terwijl het rapport van het RIVM pas volgende maand komt. Uit het concept van het RIVM-rapport is al naar buiten gebracht, dat voor negen woningen ernstige hinder gaat optreden. Kan een financiële vergoeding gezondheidsschade compenseren? De GGD zegt dat 5% van de mensen laagfrequent geluid hoort. Dat zijn op 4000 mensen 200 en dat is niet te verwaarlozen. Het isoleren van woningen helpt niet als men met het raam open slaapt of buiten in de zon zit. Wat betekent het stilzetten van een molen voor het rendement? Welke oplossingen soelaas gaan bieden vult men pas later in. Aan de conclusie van de commissie MER mag niet voorbij worden gegaan. Mevrouw Rolfers vindt dat men geen beslissing kan nemen voordat het RIVM-rapport er is en het advies van de commissie MER goed heeft betrokken. De raad moet luisteren naar de burger. De burgers die voor zijn, heeft men overgehaald via het gebiedsfonds. Neem een gedragen en goed overwogen beslissing na de gemeenteraadsverkiezingen.

De heer De Wit woont in Klazienaveen-Noord. Hij vraagt zich af of de discussie wel zin heeft. Steeds gaat het om hetzelfde gebied, met wisselende feiten en argumenten. Het is een top tien van voorbarigheid. In 2011 lag de focus al op Barger-Compascuum. Voorlichting vindt steeds in dat gebied plaats. Men heeft meer toerisme door windmolens als voordeel genoemd, terwijl het Veenpark het tegenovergestelde vreest. Leden van het windteam komen vooral uit het gebied het Rundeveen. Adviezen en de beantwoording van zienswijzen op basis van de PlanMER van april 2013 zijn voorbarig geweest. De voorlichting aan ondernemers in juli 2013 is ook voorbarig, net als vooruitlopen op gebiedsontwikkeling in het Rundeveen. Ten slotte kloppen ook de cijfers over windopbrengst niet. Dat gebiedsontwikkeling hoofdzaak wordt, duidt op een verborgen reden. Welke? De raad moet ondanks misschien gemaakte afspraken opkomen voor het welzijn van mens en natuur in het Rundeveen.

De heer Keuter is directeur van het Veenpark. Hij wijst er op, dat mensen niet graag verblijven en recreëren bij windmolens. Dat zegt ook het Recron. De effecten moeten niet worden onderschat. Als het Veenpark minder bezoekers krijgt, zijn de noodzakelijke investeringen in het museum niet meer mogelijk. Het museum heeft twintig jaar zonder subsidie gedraaid met 70.000 betalende en 30.000 niet-betalende bezoekers per jaar. Sluiting zou verlies van cultuurhistorie zijn, maar ook van werkgelegenheid, bijbaantjes, EMCO-banen en meer dan honderd vrijwilligers. Het succes van de Veenvaart verbleekt dan. Men vaart dan misschien door in plaats van dat men aanlegt. Drie van de vier pijlers van het nieuwe beleidskader van het toerisme in de gemeente Emmen hebben een link met het Rundeveen, Veenland en Bargerveen, de Veenvaart en het Geopark. De negatieve effecten worden gecompenseerd met gebiedsontwikkeling, maar de inhoud is onduidelijk. Het beheer van geld zal veel getouwtrek opleveren. Hoeveel geld is er eigenlijk? Het Veenpark heeft meteen tegen gebiedsontwikkeling als doel en de molens als middel geprotesteerd. De heer Keuter pleit voor uitstel van het besluit. Wacht de resultaten van het onderzoek af, ga in gesprek met bewoners en eis meer duidelijkheid over de gebiedsontwikkeling en ook van de provincie. Kies voor het gebied dat volgens de MER het meest geschikt is. Dat is niet het Rundeveen.

Vrolijk Emmen vraagt naar het Recron-onderzoek. **De heer Keuter** antwoordt dat op de site van de Recron voorbeelden van andere gebieden te vinden zijn, vaak campings, waar de komst van windmolens tot een uittocht leiden. **GroenLinks** vraagt welke daling in bezoekersaantallen de heer Keuter verwacht en of er vergelijkbare situaties bestaan. **De heer Keuter** kan geen aantallen noemen. Het Veenpark is een bijzondere situatie, maar kan zich absoluut geen daling in de bezoekersaantallen veroorloven. Voor investeringen zijn juist meer bezoekers nodig. Waarschijnlijk zijn er wel voorbeelden van pretparken in een dergelijke situatie. **CDA** vraagt of de heer Keuter heeft gesproken met het windteam of de kern van ambtenaren. **De heer Keuter** is al in een vroeg stadium ingelicht en toen werd meteen het Rundedal genoemd. Er is een nauw contact geweest met het windteam en de projectleider, ook vanuit de angst dat de beslissing al is gevallen. Van de gebiedsontwikkeling verwacht het Veenpark echter geen oplossing.

De heer F. Linneman woont in Barger-Compascuum en vraagt hoe het mogelijk is dat er windmolens komen waar de meeste woningen staan. Waarom is men zo laconiek over de gezondheidsrisico's? Men zegt dat de overlast meevalt, maar uit onderzoek in andere landen blijkt dit niet. In andere landen gelden grotere afstanden, vooral vanwege laagfrequent geluid, dat niet in dB te meten is. Wat weet men van trillingen in zachte veenlagen? Landelijk is men te laks in onderzoek van gezondheidsrisico's. Er is eerder sprake van afbraak dan van gebiedsontwikkeling. Emmen heeft eerder zelf bezwaar gemaakt tegen de Duitse windmolens. Een afstand van 15 km tot het Bargerveen was nodig. Dat het in het Rundeveen harder zou waaien is onjuist. De keuze voor het Rundeveen is gemanipuleerd en komt voort uit het financiële fiasco van het Rundedal. Barger-Compascuum is de dupe. Dit is geen democratie. De gemeente wil transparant zijn, maar wilde geen inzage geven in de stukken. Een windpark verpest het mooie landschap en dreigt woningen waardeloos te maken. Het belangrijkste zijn echter de gezondheidsrisico's. Beter een veilige en gezonde leefomgeving dan gebiedsontwikkeling. Dat betekent een streep door de locatie Rundeveen.

Mevrouw Mensen is lid van het windteam. Vanwege de slogan "Meer van de samenleving, een andere overheid" heeft de gemeente een windteam gevormd om burgers aan de voorkant van het proces mee te laten praten. De EOP's vonden het onderwerp voor hen te groot en te controversieel. Bij de start telde het windteam vijftien bewoners. Men zou zich vooral met gebiedsontwikkeling bezig houden. Die zou ook leidend zijn voor de gebiedskeuze. De bewoners waren eerst sceptisch, maar door heel veel praten is een vertrouwensbasis ontstaan. Men is in anderhalf jaar goed in de materie thuis geraakt. In april 2013 heeft het windteam het college geadviseerd voor het Rundeveen te kiezen. Het windteam staat nog achter dat advies. Het windteam heeft de actiegroep Tegenwind Rundeveen, die toen ontstond, diverse malen uitgenodigd te komen praten, maar Tegenwind wilde dat niet. Daardoor zijn er nu twee aparte bijeenkomsten over de gezondheidsaspecten. Tegenwind heeft de rechter gezocht om informatie over het windteam te krijgen. De hulp van een raadslid daarbij is voor het windteam niet

aanmoedigend en vertrouwenwekkend geweest. De bewoners-leden van het windteam hebben zich twee jaar vrijwillig en met volle overgave ingezet, in een eerlijk en open proces. Iedere bewoner uit het zoekgebied kon en kan er aan mee doen. Het advies is met kennis van zaken tot stand gekomen. Windenergie kan in het Rundeveen zorgvuldig worden ingepast met meerwaarde voor de omgeving op basis van de toegelichte gebiedsontwikkeling.

SP vraagt of het klopt dat gebiedsontwikkeling leidend was voor de gebiedskeuze. **Mevrouw Mensen** bevestigt dat. **GroenLinks** is daar verbaasd over en vraagt of ook andere overweegpunten zijn meegenomen, voor alle zoekgebieden. **Mevrouw Mensen** antwoordt dat alle gebieden zijn bekeken en dat voor de plaatsing van 60 MW twee gebieden overbleven. Ook landschappelijke inpassing is een overweging geweest. **GroenLinks** vraagt of ook het economisch rendement en de windopbrengst zijn meegenomen en een rol hebben gespeeld in de beslissing. **Mevrouw Mensen** antwoordt dat deze aspecten ook zijn meegenomen en een rol hebben gespeeld in de beslissing. **Vrolijk Emmen** had ook de vraag of gebiedsontwikkeling leidend was voor de keuze. **Wakker Emmen** vraagt mevrouw Mensen of zij het gevoel heeft invloed te hebben gehad. Wakker Emmen citeert uit notulen van 19 juni 2012, dat men niet het vertrouwen heeft dat opmerkingen over het beleid worden meegenomen. **Mevrouw Mensen** reageert dat men toen aan het begin van het proces stond. Die scepsis is na veel praten verdwenen. Toen is men zich ook met de inhoud van de structuurvisie gaan bezighouden. Het windteam heeft verder invloed gehad op welke sprekers werden uitgenodigd en op de PR. **D66** begrijpt dat gebiedsontwikkeling leidend was. Ook de PlanMER was een criterium. D66 mist dan nog de aspecten landschap en rendement bij de keuze van het windteam. **Mevrouw Mensen** reageert dat die aspecten wel zijn betrokken door het windteam.

De heer Logtenberg is lid van het windteam en brengt naar voren dat iedere verandering in de omgeving weerstand oproept. In de Energienota staat onder andere dat gekozen wordt voor 60 MW windenergie in combinatie met gebiedsontwikkeling. Vanaf het begin is ervan uitgegaan dat bewoners ervan moeten meeprofiteren. Met 18% gaat het om flinke bedragen. Het gebiedsfonds geeft mogelijkheden aan iedereen. Projecten kunnen persoonlijke belangen dienen, maar ook maatschappelijke. Te denken valt aan woningverbeteringen, opstarten van een bedrijf, de openbare ruimte, ondersteuning van buurtorganisaties of hoogwaardige accommodaties. Het beheer van de middelen zal door bewoners moeten gebeuren. Een coöperatie is daarvoor de beste vorm. Die is het meest flexibel wat betreft toetreding van leden en het aanboren van andere bronnen van inkomsten. In een slim energienetwerk kunnen verschillende energiebronnen worden gekoppeld voor een optimaal gebruik. Het geld blijft in het gebied. Het geeft bedrijven en tuinders een betere marktpositie, is aantrekkelijk voor vestiging en geeft werkgelegenheid. Gebiedsontwikkeling is van en voor de bewoners. Het is beter dan de angst en weerstand tegen veranderingen.

CDA vraagt waar 18% van wordt genomen. **De heer Logtenberg** antwoordt dat het gaat om 18% van de bruto omzet, dus voordat er van alles van wordt afgetrokken. **GroenLinks** vraagt of ook is gekeken naar gebiedsontwikkeling in De Monden en of het Rundeveen de voorkeur krijgt omdat daar meer mensen van gebiedsontwikkeling kunnen profiteren. **De heer Logtenberg** antwoordt dat in het Rundeveen inderdaad meer mensen wonen, maar dat gebiedsontwikkeling een van de aspecten was, naast de MER en andere zaken. **SP** vraagt waarom het Rundeveen de voorkeur heeft en of ook in De Monden gebiedsontwikkeling zou kunnen plaatsvinden. **De heer Logtenberg** antwoordt dat wat betreft gebiedsontwikkeling het Rundeveen getalsmatig gunstiger is. **Wakker Emmen** vraagt of de heer Logtenberg, als bewoner van De Monden, voor De Monden had gestemd, als dat als beste locatie was gekozen. **De heer Logtenberg** zegt dat hij dan ook voor De Monden had gekozen.

De heer B. Linneman gaat als betrokken burger in op wat vooraf is gegaan aan deze structuurvisie. In de ontwerp structuurvisie windenergie van oktober 2008 staat dat windenergie eventueel in De Monden en langs de oostgrens van de gemeente met Duitsland zou kunnen komen en niet ten zuiden van de A37 vanwege het Bargerveen. In een brief van Raedthuys windenergie BV van januari 2010 vraagt Raedthuys de gemeente planologische medewerking voor de aanleg van windparken op de locaties Pottendijk, Rundeveen en Emmer-Compasuum.

Men had daarvoor toen al verzoeken voor inpassingsplannen ingediend bij de provincie. Deel 2 van de studie Windenergie in Emmen van juni 2010 is gericht op met bureau-onderzoek de vraag de kansen en mogelijkheden te schetsen van de inpassing van een relatief grote locatie voor windenergie rond Barger-Compascuum. De conclusie luidt, dat 45 tot 60 MW daar zo is in te passen, dat meerwaarde gerealiseerd kan worden. In mei 2011 stuurt het college een brief naar de raad over de beleidsregel windenergie. Daarin wordt gebiedsontwikkeling van het gebied Klazienaveen, Veenpark en omgeving genoemd. In april 2013 krijgt het Rundeveen de voorkeur van het windteam.

SP vraagt of in de studie van 2010 alleen het Rundedal is onderzocht. Dat is volgens **de heer Logtenberg** inderdaad het geval. Het staat ook op pagina 6 in de structuurvisie. **GroenLinks** had dezelfde vraag.

De heer Van der Molen woont in De Monden. Hij is slechthorend en doet altijd zijn best om goed te luisteren. Of een windmolen lawaai maakt weet hij niet, maar hij heeft ze in Spanje gezien. Daar wil je niet zijn en woont bijna niemand. Windmolens zijn heel erg hoog en hebben ook verlichting. Bij storm zou je eens moet gaan luisteren. Hij wijst de raadsleden er op dat men de kiezer vertegenwoordigt en dat er veel kiezers in het gebied wonen. De kiezer heeft geen invloed gehad op de samenstelling van het windteam. Welke buitenstaanders zitten er in en welke belangen hebben die? De heer van der Molen ziet de raad als de vertegenwoordiger van zijn eigen belang. Hij vraagt waarom er nu besloten moet worden. Is men bang voor de nieuwe raad? Waarom is zonne-energie niet onderzocht? Welke opbrengst heeft zonne-energie bij dezelfde investering? Daarbij zou alleen de bewoner voordeel krijgen. Dat wil men niet. Men wil een nieuwe organisatie oprichten. Waarom krijgt men alleen in het gebied voordeel? In Duitsland is er een overschot aan energie en als het koppelnet in 2016 gereed is, kan men ook hier genieten van dumprijzen. De heer Van der Molen vraagt de raad om nee te zeggen tegen dit plan om verdere vernietiging van het landschap te voorkomen.

Wakker Emmen vraagt of de wethouder straks het contract uit 2011 wil toelichten. **Wethouder Houwing** legt uit dat het gaat om de ondertekening van een Green Deal met het rijk, bedoeld om hulp en ondersteuning van de overheid te krijgen. **Wakker Emmen** vraagt waarom daarin het Rundedal wordt genoemd en welke verplichtingen er uit de Green Deal voortkomen. **Wethouder Houwing** antwoordt dat er geen verplichtingen uit voortkomen. Wat betreft het Rundedal ging het om een slim energienet.

Voorzitter Nijhof kondigt vijf minuten schorsing aan voordat de behandeling van punt 6A begint.

5. Bespreken C-stukken: n.v.t.

6. Bespreken B-stukken

6A Structuurvisie windenergie Emmen + bijlagen RIS.6426 t/m RIS.6432 en brief 14.003916 + bijlagen RIS.6460 t/m RIS.6464 (B1)

Wethouder Houwing licht toe, dat na twee jaar nu de Structuurvisie Windenergie Emmen voorligt. Het mogelijk maken van 60 MW windenergie, gekoppeld aan gebiedsontwikkeling, was geen gemakkelijke opgave. Ook provinciaal en landelijk is het winddossier niet gemakkelijk. Bij grootschalige ontwikkelingen zijn er altijd voor- en tegenstanders. Het gaat om een zwaarwegend besluit. Van de informatieavond komt nog een verslag en aanvullende informatie beschikbaar voor het eind van de week. Op 22 januari is een ROM3D-presentatie bij te wonen. Het stuk is een voorstel van het college. Het windteam heeft geadviseerd.

Eerste termijn

PvdA wil duidelijk maken dat het gaat om maximaal 60 MW en niet meer.

Wakker Emmen vraagt waarom PvdA ja zegt tegen 60 MW, maar niet tegen een aanvulling. **PvdA** reageert dat de 60 MW twee jaar geleden al is vastgesteld. **Wakker Emmen** vindt dat men niet krampachtig moet vasthouden aan wat ooit is vastgesteld. In 2009 was windenergie alleen mogelijk in De Monden. **PvdA** zegt nog geen voorkeur voor een locatie te hebben uitgesproken.

PvdA constateert dat volgens de PlanMER en het toetsingsadvies MER De Monden beter scoort dan het Rundeveen. Daar geeft hij de insprekers gelijk. Aan Tegenwind heeft PvdA gevraagd of men mogelijkheden ziet in het Rundeveen. Welke maatregelen zijn er precies mogelijk in verband met slagschaduw en geluid? Waarom scoort wat betreft geluid De Monden beter boven 47 Ldm en minder bij 45-47 Ldm? Wat betreft cultuur en landschap scoren beide locaties bijna gelijk. In de PlanMER komt De Monden er qua landschap positiever uit, maar in de bijlage van de structuurvisie is dat andersom. Hoewel wat betreft milieuruimte gebied 1 de voorkeur krijgt boven gebied 4, kiest het college toch voor gebied 4. PvdA mist de onderbouwing van die keuze, ook in financieel opzicht. Zonder die onderbouwing is geen goede keuze te maken.

CDA bedankt het college voor de uitgebreide informatie, die jammer genoeg voor een deel wel laat werd verstrekt. De nota van beantwoording had duidelijker kunnen worden ingedeeld om zienswijze en beantwoording makkelijker te kunnen terugvinden. Wat betreft de structuurvisie wil CDA meer informatie. Volgens het Ecofys-rapport hebben in het Rundeveen meer dan twee keer zoveel woningen hinder ondervinden. Vanwege welke andere aspecten is toch gekozen voor het Rundeveen? Waarom moet er nu worden besloten? Gezien de gevraagde 35,5 MW extra, is dan 60 MW voor het Rundeveen het maximum of gaat de provincie hierover? Het windteam bestaat uit burgers en gemeentemedewerkers. In hoeverre hebben medewerker het advies medebepaald?

SP vraagt of CDA vindt dat als het advies door de burgers is gegeven, of het dan minder belangrijk is dat ze niet gekozen zijn. **CDA** vindt dat niet. **SP** vraagt of volgens het CDA het windteam een goede afspiegeling is en of een goede afspiegeling belangrijk is. **CDA** vindt het belangrijk dat iedereen, voor- en tegenstanders, kon toetreden. De raad is een afspiegeling van de bevolking en neemt het besluit. Het windteam is een adviesorgaan.

CDA vraagt hoe het kan dat de burgers in het windteam vooral uit het gebied Rundeveen komen. Is de subsidie aan de coöperatie een voorloper op gebiedsontwikkeling? In het Dagblad van het Noorden staat dat de voorzitter van de EOP bezorgd is over de gevolgen van de discussie voor de samenleving. Ook CDA maakt zich daar grote zorgen over. Heeft de wethouder hier met Barger-Compascuum over gesproken? Wat gaat de wethouder of het college hier aan doen? Hoe gaat het college om met de overlast die de windmolens geven. Is er verschil in maatregelen bij woningen met 50 dB of met 47 dB belasting op de gevel? Welke maatregelen worden genomen om overlast te voorkomen? Welke eisen worden gesteld bij plaatsing? Welke extra eisen kan de gemeente stellen? Bij de voorlichting over gezondheidsrisico's was het rapport met de informatie nog niet beschikbaar. Er moet meer informatie beschikbaar komen. Hoe gaat men om met de 5% bewoners die laagfrequent geluid kunnen horen. Welke mogelijkheden zijn er bij waardedaling van huizen? Gelden dan de reguliere mogelijkheden voor planschade? Is er een inschatting van de bedragen die dat met zich mee gaat brengen? Welke middelen zijn te verwachten voor gebiedsontwikkeling? Waarom is er in het Rundeveen meer beschikbaar dan in De Monden? Wat is de verwachte omzet? Hoe worden die middelen verdeeld? Komt er een verdeling in districten? De recreatie kan ontwikkeld worden, maar een molen kan ook negatieve effecten op de recreatie hebben. Is dat meegenomen bij de keuze? Gebiedsontwikkeling moet via concrete toezeggingen aan het gebied duidelijk gemaakt worden. Zijn er mogelijkheden voor participatie?

SP vraagt of CDA kan beslissen voordat concrete toezeggingen zijn gedaan of wil men uitstel? **CDA** zal bij de raadsvergadering zeggen wat men vindt, afhankelijk van de verkregen informatie. Het is niet zo dat CDA nu zegt dan niet te kunnen beslissen zonder alle gevraagde informatie.

CDA vindt niet duidelijk hoe de economische mogelijkheden worden gestimuleerd. In de Energienota staat dat Emmen 60 MW windenergie wil realiseren. Wanneer de gemeente de structuurvisie vaststelt en er zouden geen aanvragen komen voor windmolens, is de gemeente er

dan vanaf? Liever kiest CDA nu voor 60 MW dan dat later nog meer MW moet worden geplaatst. CDA zal in de raadsvergadering een standpunt innemen.

GroenLinks vraagt of CDA het besluit wil uitstellen als het RIVM-rapport er niet op tijd is. **CDA** antwoordt dat bij de voorlichting voor de raad een samenvatting van het rapport is beloofd vóór de raadsvergadering. **GroenLinks** vindt een samenvatting niet hetzelfde als een rapport. **CDA** gaat een standpunt innemen in de raadsvergadering, maar afgewacht moet worden welk standpunt.

Wakker Emmen heeft de tekst van de Green Deal ontvangen en citeert dat het gaat om concrete duurzame initiatieven waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. Voor Emmen staat er in: Rundedal, windpark, 60 MW. Waarom is daar in 2011 voor getekend? **Wakker Emmen** is tegen het voorstel voor windenergie.

GroenLinks vraagt **Wakker Emmen** of men ook de wethouder heeft horen ontkennen dat het Rundedal werd genoemd. Volgens **Wakker Emmen** moet iedere fractie haar afweging maken. Er is wel verschil tussen wat op papier staat en wat is gezegd.

Wakker Emmen ziet geen heil in windenergie. Windmolens op 500 m afstand van woningen vindt men niet gewenst. Die afstand is te weinig.

VVD vraagt of **Wakker Emmen** tegen windenergie in het Rundeveen of in Emmen is. **Wakker Emmen** is tegen windenergie in Emmen. **VVD** vraagt hoe dat is te rijmen met de opdracht uit de Energienota waar ook **Wakker Emmen** haar akkoord aan heeft gegeven. **Wakker Emmen** zegt dat het in deel 1 ging om het onderzoeken van de mogelijkheid van 60 MW windenergie. Dat onderzoek is nu voldoende uitgevoerd. **PvdA** wijst erop, dat het in de Energienota om 75% windenergie gaat. **Wakker Emmen** noemt de 'big five'. Er zijn nu nieuwe feiten en argumenten en het is twee jaar verder. Men moet nu een nieuwe balans durven opmaken. **CDA** vraagt naar reële alternatieven op korte termijn. **Wakker Emmen** noemt geothermie, zonne-energie en het aanvalsplan wat betreft verduurzaming van woningen. **VVD** vraagt of Emmen daarmee in 2050 CO₂-neutraal is. **Wakker Emmen** zegt dat er betere plaatsen zijn voor windenergie en dat Emmen niet tegen elke prijs in 2015 CO₂-neutraal moet zijn. **VVD** reageert dat **Wakker Emmen** dit er in 2012 niet bij heeft gezegd en ook niet dat men richting de verkiezingen tegen zou kunnen gaan stemmen. **Wakker Emmen** heeft de opgave CO₂-neutraal al eerder een moeilijke opgave genoemd en ook in februari 2013 aangegeven, dat men tegen windenergie is. **GroenLinks** vraagt **VVD** of men denkt dat Emmen zonder windenergie in 2050 CO₂-neutraal kan zijn. Zonnepanelen zijn drie maal sterker geworden sinds 2003. Als je die lijn doortrekt kun je Emmen wel vijf keer CO₂-neutraal maken. Volgens **PvdA** stond er in de Energienota 2012 niet onderzoek, maar ontwikkeling. **Wakker Emmen** reageert dat er echt onderzoek tot 60 MW in staat.

Wakker Emmen ziet drie nadelen aan windenergie. Woningen dalen in waarde, wel met € 40.000, zo bleek onlangs in Zeeland. De gezondheid ondervindt schade van slagschaduw, trillingen en laagfrequent geluid. Het laatste veroorzaakt vermoeidheid, hoofdpijn, concentratieverlies, verstoorde nachtrust en stress. Dat blijkt uit tal van rapporten. Het derde nadeel is landschapsvervuiling. Er zijn miljoenen in het gebied geïnvesteerd voor recreatie en toerisme en het is onvoorstelbaar om dit gebied vol te zetten met windmolens. Er is sprake van manipulatie. De uitkomst was vooraf bekend. De nota van beantwoording bevat onjuistheden, omdat deze is gebaseerd op de oorspronkelijke PlanMER en niet op de aangepaste versie. Ook het advies van het windteam berust op de oorspronkelijke versie. Bij de vergelijking van gebied 1 en 4 scoort gebied 1 het beste. Als er windmolens geplaatst worden, dan in gebied 1, maar liever ziet **Wakker Emmen** helemaal geen windmolens verschijnen. De randvoorwaarde gebiedsontwikkeling is beslissend geworden om de keuze voor het Rundeveen te kunnen verantwoorden. Tegen de schade voor de inwoners en het gebied zullen de lusten nooit opwegen. Op hoeveel geld kan het gebied rekenen? Raedthuys vindt het weggeven van cadeaus aan het gebied niet reëel. Gezien de 900 ingediende zienswijzen is er geen draagvlak. In Borger-Odoorn heeft de gemeenteraad nee gezegd tegen de plannen vanwege te weinig draagvlak. Het windteam is geen afspiegeling van de bevolking en het plan is funest voor het dorp. In de Structuurvisie 2020 van 2009 wordt windenergie alleen in De Monden toelaatbaar gevonden

onder strikte randvoorwaarden. Tegen de komst van windmolens in Twist heeft het college geprotesteerd. Ze zouden op minimaal 15 km afstand moeten staan van het Bargerveen. Wakker Emmen feliciteert de wethouder met het feit dat de windmolens niet in haar eigen achtertuin komen. De provincie wil nu dat er nog 35,5 MW meer wordt geplaatst. De maat is vol. Men hoopt deze wethouder na de verkiezingen niet terug te zien.

D66 merkt op dat Aa en Hunze en Borger-Odoorn nu toch samen 150 MW moeten plaatsen. **Wakker Emmen** reageert dat deze locaties door het rijk zijn aangewezen. Volgens **D66** blijkt hieruit dat de gemeenten er niet over gaan. **Wakker Emmen** reageert dat alleen als de provincie niet levert, de rijksregeling wordt ingezet. Volgens **VVD** komt het rijk pas aan de orde bij plaatsing van meer dan 100 MW. Als Emmen nee zou zeggen, is de provincie aan zet. **Wakker Emmen** reageert dat de plannen van Borger-Odoorn en Emmen samen meer dan 100 MW zijn en dat als de provincie niet voldoet aan de opdracht, de rijkscoördinatierегeling weer in beeld komt.

VVD vindt terugkomen op een eigen besluit geen optie. De windmolens komen er. Dat maken de brieven van de minister en de provincie duidelijk. De emoties lopen hoog op. Er zijn inderdaad nadelen en die onderschat men niet, maar er zijn ook voordelen te noemen. De investering betekent een impuls van 50 tot 100 miljoen euro voor het gebied.

SP vraagt uitleg over die investering. **VVD** noemt gebiedsontwikkeling, werkgelegenheid, wegeaanleg en zonnepanelen. **Vrolijk Emmen** vraagt naar het bedrag voor gebiedsontwikkeling en **GroenLinks** wat de investering voor de lokale economie betekent. **VVD** antwoordt dat voor de bouw van de twintig windmolens een investering nodig is van 50 tot 100 miljoen euro. Een groot deel gaat naar de windmolenbouwers, maar ook een deel gaat gedurende vier tot vijf jaar naar het gebied. Redelijkerwijs is er ook een Nederlandse molenbouwer. **GroenLinks** reageert dat er geen Nederlandse bouwers van windmolens zijn. Heeft de **VVD** plannen daarvoor? **SP** vraagt welk deel van de investering voor het gebied is, Is dat 1%, 10%? **VVD** kan geen bedrag noemen, maar de gebiedsontwikkeling levert ook werkgelegenheid. Dat is belangrijk bij oplopende werkloosheid. Windenergie zelf levert ook werkgelegenheid op.

VVD constateert dat het windteam kritisch en zorgvuldig te werk is gegaan. **VVD** heeft waardering voor het werk van het windteam. Je stelt altijd mensen teleur en je krijgt straks zelf een windmolen voor de deur. Het idee om via een coöperatie het gebiedsfonds te beheren wordt omarmd door **VVD**. Iedere bewoner uit het gebied moet hieraan mee kunnen doen. **SP** is het eens dat iedereen mee kan doen, maar heeft iedereen daar de competenties voor? **VVD** antwoordt dat de coöperatie laagdrempelig moet zijn.

VVD is voor de realisatie van 60 MW windenergie in Emmen. In elk gebied zal weerstand zijn. **VVD** wil beslist niet meer dan 60 MW. De provincie kan dit overrulen, maar kan een krachtig signaal van de raad om ook elders in Drenthe windmolens te plaatsen niet negeren. **GroenLinks** begrijpt dat **VVD** afstand neemt van de **VVD**-fractie in Borger-Odoorn die tegen heeft gestemd. Is het angst? **VVD** vindt het een realiteit. In Borger-Odoorn en Aa en Hunze heeft men niet meer zelf de regie. **GroenLinks** vraagt **VVD** of men met ieder voorstel akkoord gaat zolang men maar zelf de regie heeft. **VVD** gaat nu, met dit voorstel, akkoord. Er is een beslissing nodig. **GroenLinks** vraagt of **VVD** de keuze van het gebied open houdt. **VVD** zal die vraag aan het eind van het betoog beantwoorden. **VVD** is voor een besluit met ons, maar niet voor een besluit over ons. Uitstel is verzwakking. Er komen nog nadere gegevens naar aanleiding van de informatiebijeenkomst, onder andere de ROM3D-presentatie over de inpassing. Als al die gegevens beschikbaar zijn neemt **VVD** een definitief standpunt in. **Wakker Emmen** vraagt of **VVD** de conclusie van het college deelt dat beide locaties vrijwel gelijkwaardig zijn. **VVD** ziet voordelen bij beide, maar maakt een keuze na ontvangst van de nadere gegevens. **Wakker Emmen** wijst erop dat er al veel informatie is en dat de locaties niet min of meer gelijkwaardig zijn. Heeft **VVD** een voorkeur? **VVD** bepaalt haar standpunt pas na ontvangst van de nadere informatie, waaronder de 3D-opstelling, gericht op meer opbrengst en minder hinder. Dat standpunt is dus onder meer afhankelijk van de 3D-simulatie. **Wakker Emmen** wijst erop dat alles al uitgebreid in de MER staat. **VVD** wil alle gegevens betrekken bij deze belangrijke beslissing. **SP** vraagt welke voordelen **VVD** ziet. **VVD** ziet als voordeel van het Rundeveen dat

daar veel energie nodig is voor de tuinbouw en dat men dan CO2-neutraal kan zijn.. **SP** vraagt of de tuinbouw elektrische energie nodig heeft voor verwarming. **VVD** reageert, dat de WKK's dan minder kunnen draaien en CO2 wordt verminderd. **LEF!** vraagt waarom VVD zegt dat 60 MW wel moet, maar dat men zich verzet tegen van 35,5 MW meer. Wat is het verschil? **VVD** antwoordt dat 60 MW is afgesproken in de Energienota, de 35,5 MW niet. **LEF!** reageert dat sommige partijen al moeite hebben met 60 MW. Bij de verkiezingen zei VVD dat men landelijk goede contacten had. Nu wordt men door VVD-verantwoordelijken bij de neus genomen. **GroenLinks** begrijpt dat VVD wil beslissen als alle gegeven beschikbaar zijn. Het rapport van de GGD ontbreekt nog. Is VVD genegen tot uitstel tot na de verkiezingen als men dat rapport niet op tijd gehad heeft? **VVD** vindt een samenvatting van het RIVM-rapport (niet GGD-) ook voldoende, naast de 3D-opstelling en andere toegezegde informatie. **GroenLinks** schrikt ervan, dat VVD wil beslissen op basis van een samenvatting. **VVD** reageert dat ze niet alleen op basis van een samenvatting van het RIVM-rapport een besluit neemt. **BGE** weet dat VVD voor windenergie is en vraagt of er ook VVD-ers in het windteam zitten. **VVD** weet dat niet.

D66 is voor duurzame energie. De landelijke doelstelling van 6000 MW is goed te begrijpen. Maar D66 pleit nu voor uitstel van de vaststelling van de structuurvisie tot juni 2014, om vijf redenen. 1. Het proces met de bewoners is blijkbaar niet zorgvuldig genoeg geweest en er is teveel onduidelijkheid over de financiële participatiemogelijkheden, de wegingsfactoren en het gebiedsfonds. 2. Er is nog geen definitieve rapportage van het RIVM. 3. De brieven van minister Kamp en van de provincie duiden op de niet officiële status van de gebiedsvisie met afspraken van de provincie met vier gemeenten 4. Als in juni de omgevingsvisie wordt herijkt., kunnen ook andere gemeenten die in windenergie geïnteresseerd zijn, worden bekeken. 5. Er is discussie over het rendement van windenergie ten opzichte van alternatieven.

SP sluit zich aan bij D66 en de vijf genoemde argumenten. Een zesde argument is de onduidelijkheid over wat wel of niet moet van rijk en provincie. **SP** is niet tegen windenergie, ook niet tegen windenergie in Emmen, maar wel tegen de manier waarop dit besluit tot stand is gekomen. Klopt het dat er fractiemedewerkers van coalitiefracties in het windteam zitten? De participatiemaatschappij wordt vanuit Den Haag opgedrongen, maar de nu gezette stappen zijn een heel diepe loopgraaf naar participatie. In het betrekken van mensen zijn we nu wel heel verkeerd bezig. Het RIVM-rapport is al genoemd. Een coöperatie heeft op zich veel potentieel, maar het maatschappelijk succes hangt af van de samenstelling. Een klein aantal mensen zal daar belangstelling voor hebben. Een deel van het windteam is al begonnen met het leggen van zonnepanelen. Laagfrequent geluid is niet hoorbaar en dus niet in dB's uit te drukken. De Green Deal is wel een afspraak. Er zijn twee WKK's en die leveren geen warmte aan de kassen.

VVD vraagt waarom leden van een politieke partij niet mee zouden kunnen doen in een windteam. **SP** vroeg naar fractielidmaatschap. Als fractielid spreekt men niet neutraal vanuit het gebied. **VVD** erkent dat, maar de leden zijn op persoonlijke titel toegetreden. **SP** vindt dat het op persoonlijke titel deelnemen geen belangenverstrengeling voorkomt, integendeel. **PvdA** protesteert tegen informatie in de krant dat een lid van de steunfractie van PvdA in het windteam zou zitten. PvdA heeft geen steunfractie. **CDA** merkt op dat er niet twee WKK's draaien, maar tientallen. Wel zijn er maar twee warmtekrachtcentrales. Die staan beide stil. **SP** is blij dat CDA bevestigt dat de met Europese subsidie gebouwde grootste WKK's geen warmte leveren aan de tuinbouw en zelden stroom.

LEF! ziet een verschil tussen 2010 en nu wat betreft wetenschappelijk onderzoek. Een mening kan veranderen. Ook kun je kijken naar wat er gebeurt in het hele besluitvormingsproces. Er is niets tegen om als gemeente niet mee te gaan met de druk van provincie en rijk. Hoe serieus neem je jezelf. De landelijke afspraken in het Energieakkoord zijn symboolpolitiek om het kabinet in de lucht te houden. **LEF!** heeft breed gediscussieerd, is naar bijeenkomsten geweest en heeft niet veel geloof meer in windenergie, ook financieel niet, maar meer in zonne-energie, aardwarmte en op langere termijn in kernfusie. Voor grote maatschappelijke vraagstukken is draagvlak nodig. Bij een experiment moet je normen gebruiken die daar bij passen. Bij de drank- en horecawet is het proces van samenspraak beter verlopen, door en meebewegen en

strikt zijn. In het dossier van de windenergie is het niet gelukt draagvlak te vinden. Daarom moet men nu geen ja zeggen, maar er als partij een punt voor de verkiezingen van maken. LEF! heeft wel realiteitszin. Als straks toch blijkt dat men geen kant op kan, dan moeten de windmolens op gemeentegrond worden geplaatst. Dan kun je voordelen benutten voor de inwoners. LEF! wil de strijd aangaan met provincie en rijk.

VVD begrijpt dat LEF! als, zoals uit de brief van minister Kamp blijkt, toch een besluit nodig is, voor het Rundedal kiest. LEF! wil eerst discussie met de provincie, de overheid over andere energievormen. VVD reageert dat men dit ook al in 2010 als motie heeft ingediend voor het Rundedal. Is nu weer onderzoek nodig? LEF! merkt op dat het toen ging om wonen en werken en om zelfvoorzienend zijn. Dat is van een andere orde. Als fractie en gemeente moet men zich lokaal niet laten ringeloren. D66 vraagt of ze de steun van LEF! krijgt voor uitstel van het besluit. LEF! zegt volmondig ja en wil de kiezer het woord geven. Je moet duidelijk maken wat je als partij wil, maar ook wat je doet bij het mes op de keel. SP is het eens met LEF!.

GroenLinks is het eens met de argumentatie van LEF!. Windmolens zijn prachtig, in Flevoland bijvoorbeeld, maar niet in Emmen. Het Rundeveen is een vrij klein gebied, gelegen tussen Barger-Compascuum, Zwartemeer, Klazienaveen Noord en Klazienaveen. De windmolens zijn twee maal zo hoog als de Martinitoren. Ze zullen overlast geven. Op pagina 5 van het raadsvoorstel staat in de samenvattende conclusie dat er door gebiedsontwikkeling meerwaarde in het hele gebied gecreëerd kan worden. Dat blijkt dus niet te gelden voor Barger-Compascuum, gehoord wat de insprekers hebben ingebracht. Dat er per windmolen een hogere energieopbrengst is klopt niet. Windmolens zullen in het Rundeveen economisch niet rendabel zijn. Er zijn geen andere argumenten dan gebiedsontwikkeling. Provinciale en Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben een dictaat opgelegd. Het gaat niet om een verschil tussen 60 MW en 60 plus 35,5 MW, maar om de vraag of je regie hebt of niet.

VVD wijst op de afspraak van 60 MW in de Energienota. GroenLinks wilde al in 2020 CO₂-neutraal zijn. Dan hadden er zowel in De Monden als het Rundeveen windmolens moeten komen. GroenLinks reageert dat de raad heeft besloten tot 60 MW, maar dat GroenLinks daar steeds nee tegen heeft gezegd en voor zonne-energie is. VVD merkt op dat alleen GroenLinks toen tegen was. GroenLinks vraagt of men nu niet tegen zou mogen zijn als men toen voor was. D66 wil via de herijking van de omgevingsvisie bereiken dat de extra 35,5 MW ergens anders kan worden gerealiseerd. Die moet nog worden opgelost. GroenLinks benadrukt dat het gaat om de regiefunctie. Het gaat niet om 60 MW in eigen regie en 35,5 MW niet. GroenLinks steunt het voorstel van D66 tot uitstel. Veel is namelijk nog niet bekend, bijvoorbeeld over de gezondheidseffecten. Sommige fracties zullen externe deskundigen willen raadplegen. Er zijn tegengeluiden, zoals van de Portugese professor. Nog beter dan uitstel is afstel. Naar Gedeputeerde Staten heeft GroenLinks een offensief geopend om andere mogelijkheden te gaan bekijken, zoals opstelling langs de A28 of in Westerveld, om tot een eerlijker verdeling te komen. CDA vraagt of GroenLinks windmolens wil plaatsen bij het Natura 2000 gebied bij Dwingeloo. GroenLinks denkt aan het gebied daar voorbij, een open graslandschap, en aan plaatsing van een of twee windmolens.

BGE vindt dat het college verschillende locaties en vormen van energie had moeten uitwerken en voorleggen aan de raad. Het college geeft maar één keus op één bepaald moment. Het is ja of nee voor het Rundeveen. Bij het betrekken van de bevolking ging het alleen om het bereiken van draagvlak voor de reeds gemaakte keus. Dat is niet gelukt. Er zijn steeds meer tegenstanders van windenergie om diverse redenen. Velen zien windenergie niet meer als geschikte schone energie, ook uit economisch oogpunt. Denkt het college dat na plaatsing van de windmolens, zich nog bedrijven zullen vestigen en woningen worden gebouwd in het gebied? Om welke bedragen gaat het jaarlijks in het gebiedsfonds en waar mag het wel of niet voor bestemd worden? Wie valt wel of niet onder het gebied? Worden de eventuele extra windmolens ook in het Rundeveen geplaatst? Zijn er nog andere afspraken met het rijk over windenergie die onze gemeente betreffen?

ChristenUnie probeert de zaak nuchter te benaderen, ook al is het een zwaarbeladen onderwerp. ChristenUnie is voor groene energie, waaronder windenergie. Dat is een principiële keuze, onafhankelijk van het rendement. Daarbij stelt men twee voorwaarden, verantwoorde inpassing en mogelijkheid tot participatie. In De Monden is duidelijk meer ruimte en minder verstoring van mens, milieu en natuur. In het Rundeveen is minder interferentie, een vrij subjectief punt. Het lijkt ook een enigszins “gezocht” argument als je kijkt naar de opstelling in De Monden. Er komt gelukkig nog een 3D-presentatie. Het tweede laags-criterium komt juist beter tot zijn recht in De Monden. Alleen in De Monden is de lijnopstelling te realiseren. In het Rundeveen lukt dat niet door de verdeling over drie vlekken. Het argument toerisme en recreatie spreekt tegen het Rundeveen. Windmolens zullen daar een negatief effect hebben op de aantrekkingskracht. Het is jammer dat het gezondheidsrapport nog niet op tafel ligt. Plotseling kwam ook de vervelende brief van Gedeputeerde Staten. ChristenUnie vindt dat men nu niet verder moet gaan. Deze zaken zijn te belangrijk om ze niet mee te nemen. In de structuurvisie is een aantal zaken te weinig onderbouwd. Wat betreft het rendement voor het gebied vindt ChristenUnie de aannames te ruim. Is 18% van de omzet niet utopisch? Wie gaat daarvan profiteren? ChristenUnie is voor regie door de gemeente. Maar heeft de gemeente de regie gezien de opstelling van de provincie en de minister? Het college moet terug naar Gedeputeerde Staten om te bespreken wie aan zet is. Er is een afsprakenbreuk bij GS, onder druk van het ministerie. Daarom moet het besluit worden uitgesteld.

GroenLinks vindt het betoog en standpunt van ChristenUnie helder. Heeft GroenLinks ook gekeken naar opbrengst en rendement? **ChristenUnie** antwoordt, dat het Rundeveen volgens het Ecofys-rapport een beter rendement gehaald zou kunnen worden dan De Monden. Eerst was dit andersom. Dat is niet transparant en niet duidelijk. Volgens de provincie was er in De Monden meer wind. Dit punt weegt wel minder mee dan men kan denken. **GroenLinks** vraagt wat ChristenUnie vindt van het voorstel van D66. **ChristenUnie** is voor uitstel.

Vrolijk Emmen constateert dat de droom van een paar mensen een nachtmerrie wordt voor Nederland. Het begint op symposium Blauwe Hart in Dronten in september 2008. De organiserende partijen bieden directeur-generaal Water een koffertje met een visie aan. De directeur-generaal Water zegt in haar speech, dat als men niet bereid is belangen weg te geven aan een regisseur, een integrale aanpak tot een impasse leidt. Heeft de projectleider daar destijds de regie in handen gekregen? Zes jaar later staan de projectleider en de voormalig directeur-generaal in Emmen om hun droom, een windpark in het Rundeveen, werkelijkheid te zien worden, vlakbij het Bargerveen, op minder dan 15 km van een Natura 2000-gebied. Voor zij directeur-generaal was heeft ze in 1997 gevraagd in hoeverre EU-regelgeving Natura 2000 een belemmering vormt voor gebiedsontwikkeling. Die vraag is later via het Innovatienetwerk behandeld. Nu is de voormalig directeur-generaal CEO van Tauw BV, dat het MER-onderzoek voor het windpark in Emmen heeft gedaan. Hoe komt het dat zoveel toevallige contacten in Emmen samenkomen? Vrolijk Emmen geeft nog meer voorbeelden van verbindingen tussen Tauw BV, de projectleider, diverse betrokken onderzoeksbureaus, het windteam en Fondsenbeheer Nederland.

GroenLinks vraagt of Vrolijk Emmen hier een samenzwering in ziet. **Vrolijk Emmen** ziet het niet echt als een samenzwering, maar wil duidelijk maken dat er een oorzaak is waardoor het vechten tegen windmolens niet lukt.

Vrolijk Emmen concludeert dat de adviseur/regisseur/fondsbeheerder/projectontwikkelaar en vooral uitvoerder van de windturbines in Barger-Compascuum, erbij gebaat is om ze geplaatst te krijgen en als stroman fungeert. Er is ook een band geweest met Arcadis die het geluidsonderzoek uitvoerde. Hoe onafhankelijk is iedereen?

GroenLinks vraagt of het gaat om een complot ten koste van het Rundedal. Het maakt de samenzweersers toch niet uit of het in De Monden of het Rundedal komt? **Vrolijk Emmen** antwoordt dat er een lang geleden gemaakte afspraak ligt, dat natuurgebieden economisch rendabel gemaakt moeten worden. Die afspraak is op afstand gezet van de overheid. **CDA** vraagt welke natuurgebieden. **Vrolijk Emmen** zegt dat het om alle natuurgebieden in Nederland gaat en in Emmen om de omgeving van Bargerveen.

Vrolijk Emmen legt verder uit hoe steeds dezelfde namen opduiken, hoe de regie van de overheid naar bedrijven is verplaatst en hoe men wet- en regelgeving omzeilt, met als doel om windparken in heel Nederland mogelijk te maken.

GroenLinks merkt op dat Vrolijk Emmen als met een machinegeweer vuurt op iemand die allerlei posities heeft bekleed. Dat het een kleine groep mensen is, die bepaalde expertise heeft, is logisch. **GroenLinks** vindt dat Vrolijk Emmen een soort groot kwalijk monster creëert. Misschien heeft deze persoon wel heel veel kennis. **Vrolijk Emmen** reageert dat er niets mis is met kennis, maar wel met het als overheid uit handen geven van de regie aan particulieren met een ander doel. Er is een rookgordijn opgetrokken om belangenverstrengeling te verhullen. Onafhankelijke rapporten en adviezen zijn daardoor onbetrouwbaar. Hoe duurzaam is duurzaam als het zoveel mensen schaadt. Men moet niet in het plan meegaan. De vraag aan de wethouder is of de raad alle informatie heeft die het college ook heeft. **ChristenUnie** vraagt of Vrolijk Emmen beseft dat hier een democratisch proces wordt doorlopen. Gelukkig kan dat in dit land. **Vrolijk Emmen** is het daarmee eens en vindt daarom dat alle informatie beschikbaar moet zijn. **GroenLinks** vraagt in hoeverre de wethouder hiervan op de hoogte is of zelfs deel uitmaakt van het complot. **Vrolijk Emmen** vraagt zich dat inderdaad af over het sluiten van de Green Deal.

Na peiling bij college en commissie besluit **voorzitter Nijhof** een korte pauze in te lassen.

Beantwoording eerste termijn

Wethouder Houwing geeft aan dat het college 60 MW als opgave kreeg van de raad, vanuit de Energienota, gekoppeld aan gebiedsontwikkeling. Met de provincie is afgesproken dat dit in een eigen proces mocht gebeuren, als onderdeel van de provinciale opgave van 285,5 MW, die weer onderdeel is van de rijksopgave van 6000 MW windenergie op land. Die opgave is onlangs bevestigd in het SER-Energieakkoord. Voor een ontwikkeling boven 100 MW is het rijk het bevoegd gezag en van 5 tot 60 MW is de provincie het bevoegd gezag. Tot 5 MW mag de gemeente zelf windenergie ontwikkelen zonder toestemming van de provincie.

GroenLinks vraagt of de gemeente bij de discussie en het maken van de afspraak met de provincie op enigerlei wijze richting Provinciale Staten of Gedeputeerde Staten heeft aangekaart, dat de last erg zwaar bij de oostelijke gemeenten ligt en daardoor het maatschappelijk draagvlak ernstig ondergraven zou kunnen worden. **Wethouder Houwing** antwoordt dat dit klopt. Het was een hele opgave, maar de opdracht van de raad was 60 MW en die is ingebracht in de totale opgave. Onduidelijk was toen nog hoe de rijkscoördinatie-regeling voor Aa en Hunze en Borger-Odoorn zich zou ontwikkelen. Daar lag toen een rijkscoördinatie-regeling voor 300 en 400 MW aan windenergie. Ook in Emmen liggen van ontwikkelaars nog opgaven voor bijna 300 MW. Zij wachten het proces in Emmen af, voor ze eventueel naar de provincie gaan. De verwachting was, dat er begin 2014 duidelijkheid zou zijn over de situatie in Aa en Hunze en Borger-Odoorn en in Coevorden en over de eigen structuurvisie. De restopgave zou dan duidelijk zijn. In de onderhandelingen tussen rijk, provincie en Aa en Hunze en Borger-Odoorn is in die twee gemeenten de opgave teruggebracht tot ieder 75 MW. In de provinciale gebiedsvisie was 60 MW de inzet voor die twee noordelijke gemeenten. Emmen heeft afgesproken en ook steeds gezegd dat geëvalueerd moet worden, kwantitatief en kwalitatief, voor het eventueel inpassen in de veenkoloniale gemeenten van een restopgave. **GroenLinks** vraagt of het college heeft geijverd voor een eerlijker verdeling over heel Drenthe. **Wethouder Houwing** antwoordt dat de provincie in haar gebiedsvisie het zoekgebied al expliciet tot de veenkoloniale gemeenten had beperkt. Dat is inderdaad eenzijdig, maar het is vastgesteld beleid door de provincie die beslist over de inpassing van windenergie. Emmen heeft in overleg met de provincie gestreefd naar beperking tot 60 MW en eigen regie. Dat bij het ontstaan van een restopgave de provincie bij de gemeente Emmen aanklopt, is wel logisch. Maar het is bijzonder teleurstellend dat GS na de brief van minister Kamp meldt, dat er 135 MW in de zuidelijke gemeenten moet worden gerealiseerd. Emmen heeft meteen gezegd dat dit niet is afgesproken en dat eerst een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie nodig is,

waaruit ook zal blijken dat het draagvlak op is. Laat ook uw signaal horen, dat nog meer windmolens in deze gemeente niet mogelijk is. Die hartenkreet ondersteunt het college.

Wethouder Houwing gaat in op wat het betekent als er geen besluit wordt genomen. De speelruimte is niet groot. De provincie heeft van minister Kamp de opdracht gekregen om het voor 1 januari 2015 planologisch te regelen. Voor die procedures is tijd nodig. Het is een risico om het besluit over de verkiezingen heen te tillen. **D66** weet dat het voor 1 januari 2015 bepaald moet zijn. Het gaat **D66** niet om het over de verkiezingen heen tillen, maar om het creëren van tijd voor het weer in gesprek gaan van de gemeente en van de provincie en voor nadere bestudering van aanvullende rapporten. **Wethouder Houwing** wijst er op dat dan ook kostbare tijd verloren gaat. De nieuwe raad moet zich inlezen en in maart is er geen raadsvergadering. De wethouder durft niet toe te zeggen dat uitstel zonder kleerscheuren zal verlopen, gezien de toon die nu gezet is. **VVD** merkt op dat LEF! **D66** steunde in uitstel tot na de verkiezingen. Of wil **D66** vanwege de nieuwe provinciale omgevingsvisie in juni pas na juni 2014 een besluit nemen? **D66** legt uit dat de herijking van de omgevingsvisie ruimte geeft om te kijken naar andere gemeenten, waar men ook belangstelling schijnt te hebben voor windmolens. **VVD** concludeert dat **D66** dus uitstel tot juni wil en niet alleen tot na de verkiezingen. **D66** is voor uitstel tot juni omdat het extra tijd oplevert om zich te verdiepen, dat rapporten vrijkomen, dat opnieuw met bewoners kan worden gepraat en dat er duidelijkheid komt over de wegingsfactoren. De verkiezingen zijn op zichzelf geen argument voor uitstel. **GroenLinks** ziet beweging aan het provinciale front, bij **D66** en **GroenLinks**. Dat pleit ervoor de ruimte te pakken. Het voorstel van **D66** heeft alleen maar pluspunten. **Wethouder Houwing** uit haar zorg daarover. De opdracht van het rijk aan de provincie helder. Omdat de onderhandelingen met het rijk moeizaam zijn geweest, is de wethouder niet optimistisch dat de minister ruimte gaat geven. De kans bestaat dat de provincie de regie van de gemeente overneemt en dat de ontwikkelaars zich melden bij de provincie. **ChristenUnie** denkt dat de extra tijd door het college goed is in te vullen richting Gedeputeerde Staten en dat dan een besluit te nemen is met meer draagvlak. **Wethouder Houwing** vraagt zich af hoe. De brief van de minister was helder, ook voor de provincie. De provincie zal geen ruimte willen geven en de ontwikkelaars, die hebben gewacht, zullen met hun aanvragen naar de provincie gaan en die zal verplicht zijn ze in behandeling te nemen. **ChristenUnie** verwacht van het college, dat men bij uitstel samen met de raad meer gaat doen, dan alleen een brief afwachten en bestuderen. **Wethouder Houwing** wijst op het risico van uitstel van het besluit. Met het college spant ze zich al vier jaar in om de opdracht tot een goed einde te brengen. Bij uitstel kan de provincie besluiten 95 MW neer te zetten, verdeeld over beide zoekgebieden. **D66** merkt op dat dit ook nu kan gebeuren. Bij uitstel is wellicht een zorgvuldiger proces mogelijk en moet iedereen zich inspannen om voor Emmen het beste te bereiken. Met een besluit in januari is er ook geen zekerheid dat niet meer dan 60 MW hoeft te worden gerealiseerd. **Wethouder Houwing** verwacht wel een sterke lobby, ook van andere gemeenten, om dat tijt te keren. Inzet is de opdracht van de raad van 60 MW. Daarmee kan men grip houden. **GroenLinks** begrijpt de haast van de wethouder niet. Als de beslissing in april of juni wordt genomen, is dat toch ruim op tijd? **Wethouder Sleeking** vult aan, dat de ervaring met ruimtelijke procedures leert, dat de periode tot 1 januari 2105 erg kort is voor een ruimtelijke toedeling van 285 MW in de provincie Drenthe. In het persbericht en de brief van de provincie staat, dat de provincie in het zuidelijke deel de regie neemt. Bij onderhandelingen met de provincie is het lastig als het standpunt van de raad nog niet bekend is. **BGE** denkt dat de onderhandelingspositie slechter wordt, als de raad nu toestemt in de 60 MW. **BGE** is voor het voorstel van **D66**. **Wethouder Houwing** vraagt de raad om de risico's in zich te laten omgaan. **D66** wil meer zekerheid dat 60 MW het maximum is. **Wethouder Sleeking** reageert dat er nog geen planologisch besluit is om dit te onderbouwen. **D66** beaamt dit, maar merkt op dat ook de provinciale gebiedsvisie minder status heeft gekregen. De provincie heeft nu nog de regie en kan de tijd gebruiken om de rest van de provincie te onderzoeken. **Wethouder Sleeking** maakt duidelijk dat als de raad instemt met 60 MW en zegt dat dit het maximum is, de eerste duidelijkheid ontstaat over de restopgave.

Wethouder Houwing gaat vervolgens in op de gebiedskeuze. Het college heeft een afweging gemaakt op basis van vier aspecten: PlanMER, landschappelijke inpassing, opbrengst van de windmolens en gebiedsontwikkeling, zowel in economisch als sociaal perspectief.

Volgens de PlanMER is in twee gebieden 60 MW mogelijk. De commissie geeft aan dat De Monden meer milieuruimte heeft dan het Rundeveen. Men zegt dat in het Rundeveen wellicht meer mitigerende maatregelen nodig zijn, maar dat het daar wel kan.

Wat betreft landschappelijke inpassing scoort het Rundeveen beter. **SP** vraagt of in de betere inpassing is meegenomen dat het een toeristisch interessant gebied is. **Wethouder Houwing** antwoordt dat de afweging op basis van de landschappelijke waardenkaart is gedaan en dat daar geen economische aspecten in worden meegenomen.

Wat betreft de opbrengst van de molens scoort het Rundeveen 7% hoger. De afhandeling van vragen hierover kan beter schriftelijk. De gegevens staan in de PlanMER en in het rapport van Ecofys.

Over de gebiedsontwikkeling is veel gezegd. De onlangs op een informatieavond toegezegde technische onderbouwing van dit aspect komt nog naar de raad toe. Het Rundeveen is niet hetzelfde als het Rundedal, maar loopt tot en met Emmer-Compasuum.

Op economisch gebied gaat het om een energievraagstuk bij de tuinders en om mogelijkheden voor de ontwikkeling van duurzame energie, waaronder geothermie, biovergisting en zonne-energie. Verder gaat het om de ontsluiting naar de A37, de ontwikkelvisie voor het Rundedal en de grondpositie van de gemeente. Het gebied biedt een uitgelezen kans voor de ontwikkeling van een smart grid ofwel slim energiesysteem in de regio. Afnemers kunnen woningcorporaties, tuinders of nieuwe ondernemers zijn. CO2-certificaten worden steeds belangrijker en het biedt bedrijven de mogelijkheid zich in een energieneutraal gebied te vestigen. **Wakker Emmen** vraagt of het net zo'n succes wordt als het Energie Bedrijf Rundedal. **Wethouder Houwing** reageert dat het een realistische ontwikkelmogelijkheid is. De technische onderbouwing volgt nog. Het is een aantrekkelijke vestigingsplaats. Het Europese subsidiekader Horizon 2020 geeft daarbij ondersteuning. Dit wordt verkend. Zo ontstaat een goede businesscase die geld naar het gebied brengt. Bij het plaatsen van windmolens op eigen grondbezit kun je opbrengsten in het eigen gebied houden. Landlease van een windmolen benutten voor het gebiedsfonds is nog een openstaande vraag. In De Monden is geen kans op een smart grid, weinig geschikt grondbezit en geen tuinbouw. Daar zijn vooral grootschalige agrarische bedrijven en minder mogelijkheden om de economie aan te jagen. **BGE** vindt het geweldig klinken, maar vraagt zich af of er gegevens zijn over bedrijven die zich willen vestigen. **Wethouder Houwing** zegt dat bedrijven zich niet melden als er nog geen duidelijkheid is over de locatie. **LEF!** vraagt of het koppelen van kansen aan windmolens ook geldt voor Coevorden en Borger-Odoorn of hier uniek is. Stel dat ook andere gemeenten windparken ontwikkelen om bedrijven te trekken. **Wethouder Houwing** antwoordt dat in het Rundeveen de economie beter is te stimuleren dan in De Monden, en dat nergens in Drenthe een dergelijk groot braakliggend terrein ligt. Dat is uniek. Bovendien was het de opdracht om windenergie te koppelen aan gebiedsontwikkeling. Die kansen zijn gezocht.

Het gebiedsfonds, de sociale kant van gebiedsontwikkeling, gaat uit van "voor wat, hoort wat". Een deel van de opbrengst moet terug in het gebied. Inwoners die er de lasten van hebben moeten kunnen profiteren. Het windteam is het gebied ingegaan om ideeën daarvoor op te halen. Gaandeweg is men gaan analyseren wat er speelt en aan welke problemen men iets wil doen. Gedacht wordt aan revolverende fondsen, onder te brengen in een coöperatie, die bijvoorbeeld kunnen worden gebruikt voor goedkope leningen voor het isoleren van huizen of plaatsen van zonnepanelen. Ook ondernemers zouden geholpen kunnen worden. Ook kan men kijken naar het accommodatiebeleid of de werkgelegenheid in het gebied zelf. **LEF!** vindt het bizar om windmolens neer te zetten om met de opbrengst zonnepanelen te kunnen kopen. Verder wordt over kansen voor het gebied gesproken, maar uit het verhaal van een toeristisch ondernemer in het gebied blijkt dat de toeristische mogelijkheden juist worden aangetast. **Wethouder Houwing** acht dat zeer de vraag. Langs de kust, waar veel windmolens staan, blijven toeristen niet weg. Het gebied kan aantrekkelijker gemaakt worden door plusjes toe te voegen, zoals schakels in fietspaden, bankjes of een theetuin. **LEF!** vindt het net "omkoopstrategieën". Of aantasting van het toerisme maar de vraag is, daarover wil men als

volksvertegenwoordiger niet over een paar jaar concluderen, dat het verkeerd is uitpakkt. De raad moet op zoek naar zekerheden van tevoren. LEF! hoort liever dat het college begrijpt waar de weerstand en ongerustheid zit en de informatie ontbreekt en zich gesterkt voelt om met de vuist op tafel met de provincie te gaan praten. Nu beweegt het college vanuit angst mee met wat er van bovenaf gebeurt. **Wethouder Houwing** reageert dat als men bang was geweest, men had afgewacht zoals Borger-Odoorn en Aa en Hunze hebben gedaan. De opdracht van de raad was om 60 MW te realiseren. Met windenergie zijn juist kansen voor het gebied te creëren. Er kunnen veel bedreigingen worden opgenoemd. Die duidt de wethouder niet licht en die worden meegewogen. Het is een lastige opgave. De wethouder ziet het als plicht om te wijzen op de kansen. Er zijn ook mensen die windmolens mooi vinden. **LEF!** merkt op dat het ook de opdracht was om op zoek te gaan naar draagvlak. In het dualisme gaat het niet alleen om de opdracht van de raad. Het college kan ook bij de raad terugkomen op een opdracht, maar blijkbaar gelooft de wethouder er wel in. **LEF!** maakt zich daar zorgen over en wil er niet over een paar jaar achter komen dat men ongelijk heeft gehad.

Wethouder Houwing zegt over het proces, dat niet gekozen is voor het gebruikelijke proces, voorbereiding door de ambtelijke organisatie, inspraakbijeenkomsten en besluitvorming in de raad, maar voor een participatieproces. De EOP's wilden daar niet in deelnemen. Toen is er, met de ervaring van Emmen Revisited, voor gekozen om mensen te vragen mee te gaan denken vanuit hun expertise, kennis en kunde. Voor het windteam hebben mensen vanuit het hele gebied zich gemeld. Het windteam heeft kennis gehaald en gedeeld en was bij het hele proces betrokken. **SP** vraagt of er selectie heeft plaatsgevonden. **Wethouder Houwing** antwoordt dat iedereen die zich heeft aangemeld, welkom was. Er hebben ook wisselingen plaatsgevonden. **LEF!** gelooft het college wat betreft het experiment van samenspraak, maar is het gelukt om draagvlak te vinden? **Wethouder Houwing** legt uit, dat men met het windteam menig keer het gebied in is geweest. De bijeenkomsten waren openbaar. De leden van het windteam stonden open en waren ook lid van bijvoorbeeld EOP's. Toen de gebiedskeuze helder werd, organiseerde zich Tegenwind. Tot dat moment vond iedereen het geweldig. Van de gemeenteraad is ook geen enkele kritiek geuit op het proces. **LEF!** vraagt naar het eindresultaat. Hebt u als wethouder breed draagvlak bereikt? Hoe hebt u zich op bijeenkomsten als wethouder gemanifesteerd? **Wethouder Houwing** antwoordt dat ze dat gedaan heeft zoals een wethouder dat moet doen: luisteren, tekst en uitleg geven en processen helder duiden. **LEF!** wordt hier moedeloos van, los van wat media en partijen al hebben gezegd. **LEF!** vindt het zorgelijk, dat de wethouder geen bijdrage heeft kunnen leveren aan het draagvlak. Wat is gezegd over het risico van uitstel klopt, maar een besluit kan alleen maar tot succes en draagvlak leiden, als er acceptatie is. De raad moet nu overrulen wat de wethouder niet is gelukt. Daarom is nu de kiezer aan het woord en moeten partijen hun positie duidelijk maken om na de verkiezingen een standpunt in te nemen.

Vrolijk Emmen heeft over het kennisniveau van het windteam in de verslagen gelezen dat eerst de kennisachterstand moest worden ingehaald. Van wie en hoe komt die informatie? **Wethouder Houwing** antwoordt dat je daarvoor verschillende specialisten, waaronder de projectleider, koppelt aan een groep mensen uit het gebied. Je reikt hen op vele manieren informatie aan. Het windteam heeft dat goed gedaan en is echt in de materie gedoken. **Vrolijk Emmen** vraagt op initiatief van wie de deskundigen zijn ingeschakeld, wie dat waren en waarom men waar heen is gegaan. **Wethouder Houwing** kan dat nu niet opsommen. Het is een lang proces geweest. De opsteller van de landschappelijke waardenkaart is bijvoorbeeld met het team het gebied in geweest. Het proces was nieuw, ook voor Nederland. Met de uitkomst kan men al dan niet blij zijn. Het advies van het windteam is meegewogen in de keuze van het college voor het Rundeveen. Het rapport over de gezondheidsaspecten komt 20 januari, zo is het college toegezegd door de GGD.

In de Green Deal van de noordelijke provincies en noordelijke steden en gebieden, gaat het om groene en rijpe initiatieven waar men wellicht hulp van het rijk bij zou willen. Daar is geen gebruik van gemaakt, maar dat kan in de toekomst wel gebeuren.

GroenLinks vraagt nog uitleg over de 18-20% afdracht, die door een aantal sprekers als weinig realistisch is beschouwd. **Wethouder Houwing** antwoordt, dat de economische spin-off in het Rundeveen vele malen groter is dan in de Monden en dat dit soort percentages dan in beeld komen. Dit percentage staat ook in de provinciale gebiedsvisie en zal ook gelden voor andere gebieden in Drenthe.

Wethouder Sleeking gaat nog in op de totstandkoming van de structuurvisie. In 2008 heeft de raad een motie aangenomen voor de ontwikkeling van een grootschalig windenergiepark. In de vaststelling van de structuurvisie in 2009 is de motie betrokken. Nog zonder nader onderzoek is toen op basis van een globale inschatting aangegeven, dat een dergelijk windpark zou kunnen worden gerealiseerd in De Monden of het oostelijk grensgebied. In 2010 is de provinciale omgevingsvisie vastgesteld met een breder zoekgebied. Daarmee werd het zoekgebied voor Emmen groter.

Aan het begin van het proces is de beleidsregel vastgesteld, dat gebiedsontwikkeling een randvoorwaarde was. Een randvoorwaarde is een voorwaarde die moet worden gerealiseerd.

De subsidie aan het coöperatief “Zonnige toekomst” is geen vooruitlopen op het gebiedsfonds. Het is een subsidie uit het aanvalsplan Bouwen, duurzaamheid en jeugdwerkloosheid en het geld is afkomstig uit het klimaatcontract.

D66 heeft een vraag over de randvoorwaarde van gebiedsontwikkeling. De omwonenden moeten worden betrokken bij de planvorming. Dat is gebeurd in de vorm van het windteam. Ook moeten financiële participatiemogelijkheden worden geboden, maar dat is volgens D66 iets anders dan een gebiedsfonds voor de leefomgeving in het bewuste gebied. D66 mist die financiële participatiemogelijkheden in de structuurvisie. Dat mag toch ook een randvoorwaarde zijn? **Wethouder Sleeking** reageert dat de structuurvisie een coöperatie van particulieren, die bijvoorbeeld enkele windmolens wil neerzetten en exploiteren, niet uitsluit. Het gaat niet alleen om een gebiedsfonds.

Tweede termijn

Wakker Emmen doet vanwege het zeer late tijdstip het ordevoorstel om verdere vragen schriftelijk in te dienen en ruim voor de raadsvergadering te laten beantwoorden.

ChristenUnie stelt voor de tweede termijn op woensdagavond 16 januari te laten plaatsvinden, omdat men dan via interactie tot een standpunt kan komen.

Voorzitter Nijhof peilt of men de tweede termijn op 16 januari wil behandelen. Daar gaat de commissie mee akkoord. Het voorstel van de voorzitter om de rest van de agenda op donderdagavond in de commissie BME te behandelen, omdat de wethouders Sleeking en Wilms beide op donderdagavond aanwezig kunnen zijn, wordt ook aanvaard.

Voorzitter Nijhof schorst de vergadering om 01.10 uur.

De tweede termijn van agendapunt 6A wordt behandeld op woensdag 15 januari 19.30 uur.

De resterende agendapunten 6B tot en met 13 (zie onder) worden op donderdag 16 januari behandeld in de commissie BME.

6B Kredieten projecten Boulevard Noord en Boulevard Zuid Emmen + bijlagen RIS.6422 t/m RIS.6425 (B2)

7. Bespreken A-stukken

7A Bestemmingsplan Emmen, Emmermeer Aireydoorp fase 3 + bijlage RIS.6433 en RIS.6434 (A4)

7B Algemene verklaring van geen bedenkingen herinrichten woonwagendplaatsen met bijbehorende voorzieningen en gebruik (A5)

- 8. Onderwerpen ter bespreking: n.v.t.**
8A Ontwerpbegroting RUD Drenthe 2014 (het gevoel van de raad, op verzoek college)
- 9. Vaststellen verslag vergadering**
9A Vaststellen notulen vergadering commissie Wonen & Ruimte van 2 december 2013
- 10. Actuele mededelingen vanuit het college/presidium**
- 11. Ingekomen stukken vanuit het college/presidium**
- 12. Overige ingekomen stukken: n.v.t.**
- 13. Sluiting**